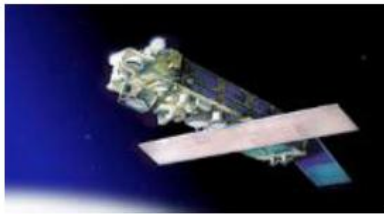

Næringsstrategi 2014-2024

Vedtatt – 12. februar 2014

Visjon:
Kongsberg skal fortsette å videreutvikle seg som ett av verdens mest attraktive steder for utvikling og industrialisering av høyteknologiske systemer.

Næringsstrategi for Kongsberg kommune

Innhold

1. Bakgrunn	side 3
2. Metode	side 4
3. Globalisering	side 5
4. Visjon	side 7
5. Strategiområder	side 8
1. Utdanning og forskning	side 8
2. Globale bedrifter og klyngeutvikling	side 9
3. Innovasjon og nytt næringsliv	side 10
4. Vekst i små og mellomstore bedrifter	side 11
5. Kommunen som vertskap	side 12
6. Tiltak	side 14
7. Veggen videre	side 18
8. Vedlegg	side 19
Forkortelser m.m.	

1. Bakgrunn næringsstrategi

Innledning

Formannskapet er næringsutvalget i Kongsberg og er det politiske utvalget som har drevet fram det strategiske arbeidet. Formannskapet har gitt mandat til rådmann å etablere et næringsnettverk som jobber faglig sammen med rådmann.

Næringsnettverket består av representanter fra næringsliv og høyskole og ledes av rådmann ved næringsjefen. Næringsnettverket består av:

- Vidar Solli, Argos Solutions AS
- Svein Olav Torø, Kongsberg Innovasjon AS
- Peter Due, Friluftskompaniet AS
- Nils Willy Gulhaugen, Kongsberg Næringsforening
- Torkil Bjørnson, Norwegian Centres of Expertise – Systems Engineering
- Otto Waaraas, Høgskolen i Buskerud
- Merete Faanæs, Høgskolen i Buskerud
- Ingar Vaskinn, Kongsberg kommune

Dette er en næringsstrategi med langsiktig fokus – 2024, som et felles langsiktig politisk mål. Strategien gjelder for hele kommunen, uavhengig av lokalisering, sted og bransje.

Hvorfor en næringsstrategi

Formannskapet har pekt på følgende i forhold til behovet for en næringsstrategi:

- Politisk forutsigbarhet for næringslivet og innbyggere
- Felles langsiktige politiske mål
- Ønsket om vekst i næringslivet – målsetting 40.000 innbyggere i kommunen
- Sikre at Kongsbergs næringsliv peker seg ut ved høyteknologi
- Strategi og mål forankres hos kommunens innbyggere og næringsliv
- Stimulere til større mangfold i næringslivet

Næringslivet i Kongsberg går bra. Men det er behov for en offensiv kommune for å sikre at industrilokomotivene, som er motoren i den regionale utviklingen, også i fremtiden satser i Kongsberg.

Behandling

Næringsstrategien blei behandlet og vedtatt i kommunestyret 12. februar 2013 sak 5/14 journal nr. 13/3936 Næringsstrategi Kongsberg 2014-2024.

2. Metode

Den overordnede **visjonen** for næringslivet i Kongsberg i 2024 **gir føringer** for strategier og innsatsområder.

For å realisere en visjon og sikre at man holder fokus og riktig kurs både på kort og lang sikt skal næringsstrategien utarbeides som et **vegkart** som viser vegen fram til visjonen.

Førende for detaljeringen av innsatsområder er de viktigste **strategiområdene**. For hvert av årene 2014-2024 skal det vedtas **tiltak** som spinner ut av strategiområdene. Strategier og tiltak kan innenfor visjonen endres dynamisk gjennom perioden 2014-2024, men kontrolleres i vegkartet slik at det hele vegen er fokus på visjonen. Det vedtas **konkrete tiltak** for årene 2014-2017.

Figur 1: Vegkart for næringsstrategi

Grunnlaget for innholdet i dokumentet er tredelt:

- Innspill fra bedrifter i Kongsberg.
- Arbeidet til og kompetansen til næringsnettverkt.
- Dokumenter, rapporter og samhandling på mange arenaer med Kongsberg Næringsforening, Høgskolen i Buskerud, NCE-Systems Engineering, Kongsbergregionen, Innovasjon Norge/SIVA (*8), Buskerud fylkeskommune, Kongstanken AS, NHO, LO blant annet.

(*tall – referer til forklaring i vedlegg 8)

3. Globalisering

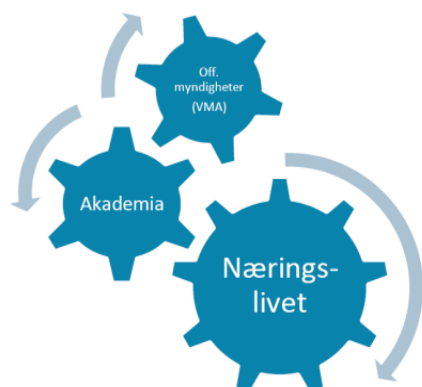
Kongsberg er et høyteknologisk industrisamfunn som har gått fra å ha all produksjon og utvikling hjemme til en situasjon der 2/3 av aktiviteten foregår utenfor Kongsberg og Norge. Næringslivet er blitt globalisert og det har vært grunnlaget for den meget gode veksten på Kongsberg. Globale selskap utvikler egne globale verdikjeder, gjerne også med forskning og utvikling i flere land. Globalt etableres enheter som blir en del av det lokale næringslivet i tett dialog med lokale myndigheter på lokasjoner i hele verden.

Dette er en ny situasjon for Kongsbergsamfunnet. Fra å kontrollere alt hjemme i Kongsberg til å måtte konkurrere med globale vertskap for Kongsbergbedriftene.

Lokale og nasjonale særtrekk har stor betydning for å utvikle et konkurransedyktig næringsliv. Færre hinder for internasjonal handel organisatorisk og teknologisk gjør at særtrekk som ikke kan kjøpes eller selges, blir viktigere basis for å skape konkurransefortrinn for næringslivet. Hva er Kongsbergs særtrekk i forhold til næringslivet? I en global sammenheng er noen av fortrinnene:

- Geografisk konsentrert industrimiljø som er verdensledende innen sine bransjer
- Global kompetanseklynge innen maritime, bil, flymotor, romfart, forsvar, energi, subsea, emballasje
- Systems Engineering kompetanse
- Tradisjon og kultur for å løse krevende og komplekse problemer på tvers av fagområder
- Jobbe tett sammen med kunden slik at man hele tiden fornyer seg sammen med kunden
- Små og store bedrifter som er konkurransedyktige i globale markeder
- Samhandling næringsliv, akademia og det offentlige – triple helix (*7)

Globaliseringen gjør at næringslivet nå stiller andre krav til lokalsamfunnet enn tidligere. De store bedriftene ønsker større bredde og mangfold av leverandører i vår region. Det etterspørres innovasjons- og forskningsarenaer som kan forsterke og utvikle lokal kunnskapsfront. I et høykostsamfunn må bedriftene ligge i kunnskapsfronten for å kunne være konkurransedyktige globalt. Eierne forventer en innovasjonstakt som balanserer ut økning i kostnadsnivå.

Utfordringer

Kommunen som lokal myndighet og vertskap må svare på næringslivets behov i forhold til utdanning, arealer og arenaer for utvikling av næringsliv, attraktivt lokalsamfunn for tilflytting og vekst i et globalt perspektiv. Dette gjelder også for regional myndighet i forhold til samfunnsutvikling, bostedsattraktivitet og utdanning.

Høgskole/(universitet) må svare på næringslivets behov i forhold til næringsrettet utdanning og forskning, og bidra til å trekke den globale kunnskapsfronten til Kongsberg slik at bedriftene kan utnytte den i sin utvikling her.

Næringslivet må engasjere seg i den lokale utviklingen sammen med det offentlige og akademia. Det forutsetter at næringslivet er villig til å følge opp lokal tilrettelegging og ønsker å utvikle aktiviteten lokalt der denne er konkurransedyktig.

Næringsstrategi Kongsberg 2024

Nye næringsområder. Det gjøres en betydelig innsats innen innovasjon og nyskaping for nye næringsområder innen energi og miljø. Dette er viktig for å kunne være i bransjer der det vil bli store behov globalt for nye teknologiske løsninger framover. For å tiltrekke seg nok mennesker og kunnskap er det nødvendig å øke bredden og mangfoldet i arbeidsplasser utover teknologi.

Tjenesteytende næringer. Globalisering gir store muligheter for vekst og utvikling. Det gir behov for rekruttering av nye mennesker til Kongsberg – fra hele verden. Kongsberg har i dag underdekning på arbeidsplasser som ikke er teknologirettede. Det er behov for en forsterket satsing på kompetansebaserte virksomheter. Kommunen må være offensiv for å tiltrekke seg regionale og nasjonale offentlige kompetansearbeidsplasser.

Region. I en globalisering er også hjemmeregionen viktig. Kongsbergs næringsliv fungerer i en lokal, regional, nasjonal og internasjonal helhet. Lokalregionen er Kongsbergregionen der særlig industristedene Notodden og Rjukan er viktige. Notodden med dyktige spesialiserte leverandørbedrifter i god utvikling er et viktig supplement til de store Kongsbergbedriftene. Næringsutviklingssamarbeidet i Kongsbergregionen bør forsterkes ytterligere for å gjøre det attraktivt for bedriftene å satse videre i denne regionen. Bedriftene søker samarbeid der de finner rett kompetanse. Kongsberg kommune og Kongsbergregionen bør søke samarbeid med regioner og offentlige organ i de samme geografier som bedriftene, nasjonalt og internasjonalt. Dette for å utvikle vertskapsfunksjonen sammen med bedriftene i en global konkurranse mellom byer og steder.

Europa i krise. Det må forventes at norsk næringsliv og også Kongsbergbedriftene kan møte noe av de samme utfordringene som europeisk næringsliv møter. Det gir behov for å forsterke innsatsen for levedyktige nyetableringer og å få fram flere vekstbedrifter i flere bransjer. Både nye teknologibedrifter som kan konkurrere globalt og bedrifter som kan understøtte teknologibedriftene med kunnskapstjenester.

Samspill

Lykkes Kongsbergsamfunnet med samspill om disse utfordringene vil lokalsamfunnet sitte på særtrekk og konkurransefortrinn som ikke kan flyttes i en global konkurranse. Næringsstrategien bygger på å forsterke eksisterende og få fram nye særtrekk som fortrinn i den økende globale konkurransen.

Samspill som suksessfaktor kontrollerer Kongsbergsamfunnet selv. Det gjelder både i politikk, næringsliv, organisasjonsliv og utdanningsmiljøene. Mye av dette er godt organisert og gode samarbeid er etablert. Alt ligger godt tilrette for et Kongsbergsamfunnet kan ha lokal samhandling og samspill som et konkurransefortrinn for å nå målene om næringsutvikling.

4. Visjon 2024

Kongsberg skal fortsette å videreutvikle seg som ett av verdens mest attraktive steder for utvikling og industrialisering av høyteknologiske systemer.

En visjon for næringsutvikling bør være fokusert, være noe å strekke seg etter, og gjenspeile ambisjon og fokus for det ledende næringslivet i kommunen. I Kongsberg kommune er teknologi industrien med mer enn 7.000 ansatte per 2013 i kommunen lokomotivet i lokalsamfunnene, både i Kongsberg og Kongsbergregionen. Visjonen gjenspeiler dette og hvor man bør sikte hen. Og setter fokus og ambisjon for alle bransjer, også utover industrien.

Utfordringer som krever fokus for å realisere visjonen

- En tydelig, langsiktig og forutsigbar lokal næringspolitikk
- Etablere en global kunnskapsfront med forskning på Kongsberg
- Flere nyansatte som velger å bosette seg på Kongsberg, arbeid til begge
- Forsterke Kongsbergs klyngefortrinn i anvendelse av kunnskap og systems engineering, triple helix samarbeid næringsliv-akademia-kommune
- Få flere leverandører til teknologiindustrien
- Et større mangfold i bedrifter og bransjer, og flere små og mellomstore bedrifter
- Tiltrekke ny virksomhet til Kongsberg, privat og offentlig
- Bygge opp en sterkere gründer og entreprenørskapskultur
- Effektive transportløsninger til og fra Kongsberg nasjonalt og internasjonalt
- En kommune som ligger i forkant med stimulering og tilrettelegging for vekst og utvikling i næringslivet

5. Strategiområder

I prosessen med formannskapet for å følge opp visjonen har det utkrystalliserte seg følgende strategiområder direkte relatert til næringsutvikling.

1. Utdanning og forskning
2. Globale bedrifter og klyngeutvikling
3. Innovasjon og nye bedrifter
4. Vekst i små og mellomstore bedrifter (SMB)
5. Kommunen som vertskap

Strategiområde 1: Utdanning og forskning

Status

Norsk industri og Kongsbergindustrien trenger flere dyktige fagfolk på alle nivå fra fagarbeider til doktorgradsnivå. Det er derfor et behov for å stimulere flere til å velge realfag og teknologi som yrkesvei for å fylle fremtidens bedrifter med kompetanse. Det er mange initiativ i denne retningen som Kongsbergskolen, prosjektstilling i grunnskolen for å styrke realfagene, samlokalisering høgskole og fagskole, samlokalisering videregående skole og ungdomsskole, internasjonal skole, Vitensenteret Devoteket, nytt vitensenter Exploria. Det er imidlertid behov for å styrke kunnskapen om verdiskaping gjennom teknologi i industriell utvikling i utdanningen. Et globalt perspektiv på dette må også inn i utdanningen fra grunnskole til masternivå.

Hva er viktig for næringslivet

Kompetanse – og spesielt systemkompetanse og spisskompetanse innen visse områder, er det som gjør Kongsberg unik og attraktiv for teknologiindustrien. Over flere år har det vært jobbet systematisk med å ha en lokal teknologi utdanning på høyt globalt nivå skreddersydd for lokale bedrifter. Utdanningen på alle nivå i Kongsberg bør innrettes i forhold til å svare opp kompetanse som lokalt næringsliv etterspør. Overskriftene på dette er:

- Teknologi og realfag
- Entreprenørskap (10*) og innovasjon (*9)
- Samfunn og verdiskaping
- Språk og kulturforståelse
- Internasjonal forretningsdrift og ledelse
- Skape et skolemiljø som er internasjonalt anerkjent og etterspurt

Utdanningen må også forholde seg til hele mennesket sammen med teknologi. Vi trenger et samfunn med innbyggere og arbeidstakere som ser helheten i teknologi, innovasjon og nyskaping, og den bedriftsmessige og samfunnsmessige verdiskapingen fra næringslivet. I en akselererende globalisering blir det viktig å kunne forholde seg til en global hverdag både i kultur og språk.

Det er en ambisjon å få fram industrilokomotiv i grønne bransjer som miljø og energi. Den fremtidige utdanningen må spille dette.

For å kunne være i den globale kunnskapsfronten forsterkes systems engineering miljøet med forskning i tett samarbeid med relevante, verdensledende universitet. Det er behov for større forskningsaktivitet på Kongsberg koblet sammen med innovasjons- og utdanningsmiljøet. For bedriftene er det viktig at denne forskningen blir næringsrettet og relevant, og at forskningsresultatene kan industrialiseres.

Næringsstrategi Kongsberg 2024

Hva ønskes oppnådd

Realfag og teknologi bør ses i en helhet fra grunnskole til universitet. Ingeniørfamilier bør velge Kongsberg som arbeidssted og bosted fordi Kongsberg har en bevisst satsning på realfag og teknologi. Et internasjonalt og flerkulturelt miljø både i skolesystemet og i samfunn, vil tiltrekke seg ny internasjonal arbeidskraft. Internasjonal arbeidskraft er nødvendig for å kunne opprettholde og øke aktiviteten på Kongsberg.

Norsk Institutt for Systems Engineering videreutvikles som et internasjonalt attraktivt miljø for næringsrettet forskning. Det etableres i tett samspill med høyere teknisk utdanning, fagskole og deres laboratorier. Samspillet med teknologi industrien gjør at miljøet blir attraktivt og tiltrekker seg internasjonal ledende forskningskompetanse og internasjonale forskningsoppdrag.

Målsetting

- Bringe den globale kunnskapsfronten til Kongsberg
- Etablere et senter for forskningsbasert innovasjon (SFI*) i verdensklasse innen produkt- og systemutvikling
- Attraktiv næringsrettet utdanning med fagutdanning, bachelor og master på internasjonalt nivå
- Grunnskole og videregående utdanning med spisset satsing på realfag og entreprenørskap
- Gjøre kunnskapen og utdanningen tilgjengelig for bransjer utover næringer basert på teknologikunnskap
- Samhandling mellom næringsliv og utdanningsaktørene for å ligge i kunnskapsfront innen realfag, teknologi og internasjonale samarbeid
- Ha et studietilbud som motiverer ungdom til å satse på innovasjon og bedriftsutvikling
- Ha et skolesystem som er rustet til å ivareta de utfordringene et flerkulturelt og internasjonalt næringsliv krever
- Et internasjonalt utdanningsmiljø som tiltrekker seg kompetente studenter og lærekrefter

Strategiområde 2: Globale bedrifter og klyngeutvikling

Status

De globale bedriftene er motoren i vår regionale utvikling. For at disse bedriftene skal videreutvikle seg her og nye bedrifter skal etablere seg her, må Kongsbergs totale vertskapsattraktivitet være globalt konkurransedyktig. Stevens Institute of Technology ved direktør Michael Pennotti uttaler: *Kongsberg har "et av verdens beste Systems Engineering Ecosystem. Intet annet sted i verden finner man så mange verdensledende bedrifter i så mange bransjer så geografisk konsentrert."* Dette representerer unike muligheter både for bedrifter, spennende jobbmuligheter og for et sterkt FoU-miljø.

Hva er viktig for næringslivet

1. Attraktive klyngeverdier(*3) som gir unike muligheter for samhandling mellom bedriftene
2. Steds- og regionattraktivitet som styrker rekruttering av relevant kompetanse
3. Rammebetingelser som styrker bedriftseiernes vilje til å investere her

Hva ønskes oppnådd

Styrke Kongsberg som lokaliseringssted i den globale konkurransen. Kongsberg er i dag attraktiv for høyteknologisk industri, men pga. økt globalisering, enorm kunnskaps- og teknologiutvikling over hele verden, samt konsernintern konkurranse har norskbasert teknologiindustri aldri tidligere vært mer konkurranseutsatt.

Næringsstrategi Kongsberg 2024

Skal Kongsberg videreutvikle sin attraktivitet, må synergimulighetene og kompetansetilgangen videreutvikles gjennom proaktiv klyngeutvikling med globale ambisjoner:

- Tilgang til verdensledende undervisning (inkl. EVU) innen relevante fag, fra fagarbeider til Master/PhD gjennom samarbeid med verdensledende fagmiljø
- Tilgang til global kunnskapsfront innen relevante fag for internutvikling og/eller samarbeidsprosjekt
- Mulighet for felles FoU- og innovasjonsprosjekt internt i klyngen eller sammen med bedrifter i andre klynger
- Tilgang til en attraktiv underskog av mindre bedrifter og leverandører

Industrilokomotivene på Kongsberg er viktige for regional og nasjonal utvikling. Det er ønskelig at bedriftene i Kongsbergregionen i enda større grad enn i dag kan supplere og understøtte industrilokomotivene. Utviklingstiltak bør i enda sterkere grad enn nå gjøres regionale, og der det er riktig nasjonale.

Målsetting

- Utvide klyngeatsingen til nye programmer, fra Norwegian Centre of Expertise til Global Centres of Expertise, styrke samarbeidet i og utenfor klyngen og med andre klynger
- Bedre den internasjonale tilgjengeligheten til og fra Kongsberg
- Bringe den nye globale kunnskapsfronten til Kongsberg gjennom samarbeid med de beste miljøene i verden
- Økt samarbeid om FoU** på tvers av bedrifter for å øke klyngekraften
- Global markedsføring av Kongsberg – få alle som jobber i klyngen til å være ambassadører for Kongsberg som attraktivt sted å bo og jobbe
- Et lokalsamfunn med en næringspolitikk som fremmer kompetansekløyngens fortrinn og styrker lokomotivene
- Utvikle og styrke vertskapsattraktiviteten for global teknologi industri ved å styrke fordelene av å være en del av kunnskapsklyngen (*2)

Strategiområde 3: Innovasjon og nye bedrifter

Status

De store bedriftene etterspør et større mangfold i næringsstrukturen. Både for å ha et større marked for å rekruttere husholdninger til å jobbe og bo på Kongsberg, og for å ha en større understøttende leverandørkjede i regionen. Det skjer mye innovasjon og utvikling i de store bedriftene innen deres produkt- og forretningsområder. Det er generelt for lite nyetablering på Kongsberg. Særlig sett i forhold til den sterke veksten i teknologi industrien. Det er behov for å få fram flere nye selskaper både innen teknologi og i tjenesteytende- og servicenæringer.

Kongsberg har store globale innovative bedrifter med spisskompetanse på veldig mange områder. Ved å gjøre denne kompetansen tilgjengelig for gründere og mindre oppstartsbedrifter så er det et vesentlig potensial for nyetableringer og vekst i Kongsberg, også i bransjer utover teknologi.

Hva er viktig for bedriftene

De store bedriftene trenger et større mangfold i næringsstrukturen for å lette rekruttering av kompetanse til Kongsberg. De store bedriftene etterspør også flere leverandører som kan understøtte dem. Små og mellomstore bedrifter trenger tilgang til innovasjons- og industrialiseringskompetansen til de store. Små og mellomstore bedrifter trenger arenaer for samhandling og samarbeid oppover i verdikjeden med de store, og på tvers i verdikjeden med små og mellomstore bedrifter. Små og mellomstore bedrifter trenger også mer kontakt med utdannings- og forskningskompetansen.

Næringsstrategi Kongsberg 2024

Hva ønskes oppnådd

Det er behov for flere levedyktige bedriftsetableringer. For å få til det er det behov for å etablere en sterkere kultur og et miljø for å ta risiko. Det bør også komme på plass finansielle ordninger for gode etableringer slik at de kommer gjennom etableringsfasen og utviklingsfasen hurtigst mulig. Innretting av etablerervegledningen for å tilføre mer ressurser til de mest potente etableringene bør vurderes.

Kongsbergs industrielle suksess bygger på langsiktige satsinger. Dagens industrielle suksesser bygger i stor grad på produkter og løsninger utviklet for 20-40 år siden, som er kontinuerlig videreutviklet. Det er behov for utviklingsprogram som kan bringe fremtidens nye industri lokomotiv, innen eksisterende bransjer og nye bransjer som miljø og energi.

Det er ønskelig at Kongsberg forsterker sin regionale og nasjonale posisjon for utvikling av nytt næringsliv. Dette er viktig både for Kongsbergregionen og nasjonalt.

Målsetting

- Kommunen skal være aktivt til stede i felles satsinger med næringslivet i et triple helix samarbeid
- Få personer med gode ideer til å ta skrittet til å realisere og kommersialisere ideen
- Innrette etablerervegledningen mot gründernes behov slik at det blir mer ressurser til etableringene med størst potensial
- En sterk økning i nyetableringene uavhengig av bransje
- Etablere en gründer og entreprenørskapskultur der man heier fram de som tar risiko
- Forsterke og utvikle eksisterende tildelte industri inkubator ved Kongsberg Innovasjon

Strategiområde 4: Vekst i små og mellomstore bedrifter (SMB)

Status

Byen er avhengig av en større underskog med bedrifter for å sikre en positiv utvikling på sikt. Det er i dag en ubalanse mellom store og små teknologi selskaper. Strategiske endringer i noen av de store selskapene vil kunne få dramatiske konsekvenser for byen. Med en større underskog av SMB bedrifter vil Kongsbergs næringsliv bli mindre sårbar.

Det er spesielt at teknologiindustrien i Kongsberg er så dominerende. Veksten i lokal industri har vert og er viktig for Kongsberg. Den gode utviklingen i industrien har gitt underskudd på arbeidsplasser i øvrig næringsliv i forhold til rekruttering til industrien. Det er behov for økt oppmerksomhet for forsterket utvikling i næringslivet i tillegg til utvikling av industrien. Det bør ikke være underskudd på ideer i Kongsberg, utfordringen ligger i å kommersialisere dem.

Handel og opplevelser er viktige næringer i et helhetlig fungerende lokalsamfunn. Kongsbergsamfunnet fortsetter sin lange linje helt fra gruvedriften i en transformasjon mot et globalt samfunn. Kongsberg blir et stadig økende multikulturelt samfunn med innbyggere fra alle verdenshjørner med mangfoldig kulturell og kompetansemessig bakgrunn. Det vil bli en økende forventning om et mer mangfoldig tilbud innen opplevelser, handel og service. En viktig næringsmessig utvikling som betyr mye Kongsbergs attraktivitet for global teknologi virksomhet.

Hva er viktig for næringslivet

Kongsbergsamfunnet trenger et større mangfold i næringslivet for å lette rekruttering. Dette går på flere områder:

- Flere leverandører for å supplere og understøtte lokomotivene
- Ta ut mer av verdiskapingspotensialet fra kunnskapsklyngen i Kongsberg
- Kreative næringer, tjenesteytende næringer, opplevelsesnæring og handel for et attraktivt mangfold
- Tilgang til markeder i vekst – gjerne globale markeder
- Tilgang på innovasjons- og kommersialiseringskompetanse
- Tilgang på kapital til å realisere vekstbedrifter

Næringsstrategi Kongsberg 2024

Hva ønskes oppnådd

Det er mange små bedrifter som har potensial til å bli vekstbedrifter. Bedriftsmiljøet på Kongsberg bør også være attraktivt for tilflytting eller etablering av nye bedrifter. Det er ønskelig at dette potensialet kan utløses ved å etablere et sterkt innovasjons- og bedriftsutviklingsmiljø for små og mellomstore bedrifter. Eksisterende virksomheter er lettere å utvikle enn nye. Det bør ses på samspill mellom bedrifter, kunnskapstilførsel og tilgjengeliggjøre kapital vekst og utvikling i eksisterende bedrifter. Det bør ses på samlokalisering i bedriftsmiljø som tiferer merverdi til vekst og utvikling.

Målsetting

- Kommunens næringspolitikk brukes aktivt sammen med andre virkemidler til å tiltrekke ny privat og offentlig virksomhet til Kongsberg
- Kongsberg som regionsenter for arbeidsplasser, bosetting og service forsterkes for å styrke Kongsberg som senter på Østlandet
- Flere bedrifter og større mangfold i næringslivet for å øke Kongsbergs attraktivitet for tilflytting
- Flere vekstbedrifter blant eksisterende små og mellomstore bedrifter
- Flere bedrifter som etablerer seg i globale markeder
- Vekst og utvikling i kreative næringer og kunnskapsbaserte tjenester
- Vekstambisjonene skal følges opp med tilrettelagt arealbruk og infrastruktur i forkant av behov
- Kongsberg kommune skal ha en helhetlig teknologiprofil ved satsing på realfag i utdanningen og teknologi i tjenesteytingen
- Vekst og utvikling i opplevelses, handels- og service næringer som understøtter attraktiviteten

Strategiområde 5: Kommunen som vertskap

Status

Kongsberg kommune er i den helt unike situasjonen at næringslivet de siste årene har vært i kontinuerlig vekst. Driveren for denne veksten er teknologi industrien. Veksten i industrien gir grunnlaget for befolkningsveksten i kommunen og en positiv utvikling i næringslivet for øvrig. Den største trusselen i forhold til denne utviklingen er manglende tilgang på kvalifisert arbeidskraft. For å beholde aktivitetsnivå og sysselsetting hjemme må produktene hele tiden utvikles slik at det er morgendagens teknologier og produkter som tilbys.

Den vedvarende gode utviklingen i teknologi industrien er løst med økt innpendling. For å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft må alle samfunnsaktører jobbe helhetlig etter en felles strategi. Gode arbeidsplasser til begge i en husholdning er viktig for å rekruttere stabil arbeidskraft som kan bosette seg i Kongsberg over tid. Det er behov for å satse mer på vekst i bransjer som ikke er teknologi – i tillegg til å videreutvikle det sterke teknologimiljøet. Kongsberg er i ferd med å bli et globalisert samfunn. Næringslivet utvikler seg globalt med global kompetanse, og har eiere som tenker globalt i alle ledd. Og det er en sterk økning av internasjonal arbeidskraft med nøkkelkompetanse som bor og jobber i Kongsberg

Hva er viktig for næringslivet

For bedriftene er det viktig at kommunen har god kunnskap om bedriftenes rammebetingelser, behov og utfordringer. For bedriftene er det viktig at kommunen er en dyktig, kompetent og forutsigbar samhandlingspart som bidrar til at bedriftene når sine mål. For bedriftene er det også viktig at de forstår kommunens rolle og rammebetingelser. Næringslivet er en av kommunens viktigste kunder for å holde samfunnet igang. Næringslivet jobber tett sammen med sine kunder for et best mulig resultat. Bedriftene forventer at kommunen gjør det samme overfor næringslivet.

Næringsstrategi Kongsberg 2024

Kongsbergregionen er én felles bo- og arbeidsregion med de 7 kommunene Kongsberg, Notodden, Flesberg, Tinn, Rollag, Nore og Uvdal og Hjartdal. I Kongsbergregionen er det etablert et felles næringsutviklings samarbeid. Dette kan forsterkes både i forhold til industri og reiseliv. Samhandlingen mellom industristedene Kongsberg-Notodden-Rjukan kan forsterkes og styrke grunnlaget for industrilokomotivene i regionen. For Kongsberg er befolkningsutviklingen i Kongsbergregionen viktig. Kommunene i Kongsbergregionen bør tilstrebe å ta en større del i veksten i Kongsberg, slik at Kongsbergregionens næringsliv styrkes.

Kommunens roller overfor næringslivet:

- Kommunen som samhandlingspart med næringslivet
- Kommunen som vertskap for næringslivet, tjenester
- Kommunen som infrastrukturutvikler for næringslivet

Hva ønskes oppnådd

Et lønnsomt næringsliv i vekst er kanskje den viktigste utviklingsdriveren i lokalsamfunnet. Næringslivet har behov for en kommune som aktivt samarbeider om å løse næringslivets behov på kort og lang sikt. Det betyr en kommune som er forutsigbar, utviklings- og endringsfokustert, og har en åpen dialog og samspill med næringslivet. Kommunen bør delta og være engasjert på de arenaene der næringslivet er for å ha kunnskap om dynamikken i næringslivet. Samspill og felles kunnskapsdeling er avgjørende for at kommunen skal kunne være et best mulig vertskap for næringslivet innenfor de rammer og virkemidler kommunen har.

For næringslivet er det viktig at kommunen gir prioritet til tjenesteområdene:

- Utdanning, realfag og entreprenørskap
- Attraktivt lokalsamfunn
- Arealplanlegging og saksbehandling
- Transportinfrastruktur og transportløsninger

Det ønskes en målrettet og langsiktig politikk som gir føring for utviklingen av næringslivet. Dette må følges opp i praktisk konkret handling slik at det blir kraft og substans bak politikken. Kongsbergregionen er lokalregionen der Kongsberg er største regionsenter. Næringslivet kjenner ingen grenser, verken kommune- eller nasjonsgrenser. Kongsbergregionen er et viktig lokalt vertskap for våre bedrifter der kommunene bør ha sammenfallende mål og ambisjoner for næringslivet. Regional samhandling om vertskapsrollen gir større kraft. For Kongsberg er en god utvikling i alle kommunene i regionen viktig. I forhold til dagens næringsstruktur er Notodden en betydelig partner for Kongsberg med en industri som ligger i front i sine nisjer, har en sterk utvikling og er et viktig supplement til teknologilokomotivene.

Kongsbergs posisjon som regionsenter og som nasjonalt tyngdepunkt for teknologi industri, gjør at Kongsberg kommune også bør jobbe regionalt og nasjonalt med viktige rammebetingelser for næringslivet i Kongsberg. Kommunen bør også vurderes internasjonalt nettverksarbeid for å bli dyktig i den globale dynamikken og kunne vær i forkant av trender.

For næringslivet er det avgjørende at samfunnet for øvrig også engasjerer seg i en utvikling som gjør kommunen attraktiv for de fremtidige arbeidstakerne. Et inkluderende arbeidsliv med plass for mennesker med nedsatt funksjonsevne inngår i dette. Bysentrum bør utvikles med flere aktiviteter, opplevelser, tjenester og bomuligheter. Alle stedene i kommunen bør tilby attraktiv bokvalitet med ulikt innhold slik at det er et bredt og mangfoldig boligtilbud.

I Hvitvingfoss er det god kapasitet i planlagte og tilrettelagte næringsområder. Disse arealene er ressurser for å styrke næringslivet i kommunen og eksisterende virksomheter i Hvitvingfoss og tilføre nye bedrifter.

Kongsberg er pekt på som en kommune med stort utnyttet helårlig opplevelsespotensial. Dette bør kunne utnyttes i forhold til vekst i besøksnæringer. Omlandskommunen med Kongsbergregionen bør utvikle sine steds- og bokvaliteter, og de vil supplere og ikke nødvendigvis konkurrere med Kongsberg om innbyggere. Regional samhandling om befolkningsvekst er viktig for å styrke næringslivets konkurransevne. Dette er imidlertid ikke direkte bedriftsrettede tiltak. Steds- og boattraktivitet bør inngå i kommuneplanens samfunnsdel for å styrke næringsstrategien.

Målsetting

- En forutsigbar og forpliktende næringspolitikk som er uavhengig av partigrenser og valgperioder
- Kommunen er aktivt til stede i felles satsinger med næringslivet i et triple helix samarbeid
- Vekstambisjonene følges opp med tilrettelagt arealbruk og infrastruktur slik at man er i forkant av behov
- Kongsberg kommune har en helhetlig profil som Teknologibyen Kongsberg ved satsing på realfag i utdanningen og teknologi i tjenesteytingen
- Kommunen har en intern innovasjonssatsing som fremmer bruk av effektive løsninger og profesjonelle tjenester, slik at også offentlige tjenester underbygger at dette er Teknologibyen i Norge
- Kommunens næringspolitikk brukes aktivt sammen med andre virkemidler til å tiltrekke ny privat og offentlig virksomhet til Kongsberg
- Kongsberg som regionsenter for arbeidsplasser, bosetting og service forsterkes for å styrke Kongsberg som senter på Østlandet i Kongsbergregionen
- Utvikle og styrke vertskapsattraktiviteten global teknologi industri ved å styrke fordelen av å være en del av kunnskapsklyngen
- Tilrettelegge for flere bedrifter og større mangfold i næringslivet for å øke Kongsbergs attraktivitet som bosted
- Forsterke Kongsberg som et lokalsamfunn som er attraktivt for internasjonale personer og familier
- Være i forkant av utviklingen for å kunne tilrettelegge og ikke reparere

6. Tiltak 2014-2017

Her kommer årvisse prioriterte tiltak knyttet til strategiområdene. Disse vil variere med dynamikken i næringslivet og samfunnet, men knyttes til strategiområdene og kontrolleres mot visjonen. Tiltakskapet revideres årlig.

For hvert av strategiområdene er det prioritert tiltak for 2014 og 2015. Tiltakene vil kunne ha varighet utover disse to årene. Det er viktig å ha fokus på gode tiltak som kan avsluttes i forhold til ønsket resultat og tidsforbruk. Kommunal handlingsplan går over fire år. Noen av tiltakene er dynamiske og svarer opp skiftende behov og den dynamikken som gjelder i næringslivet. Næringslivets rammer kan endres hurtig og det vil være behov for å kunne sette inn tiltak raskt for å sikre ønsket utvikling. For å kunne utøve en aktiv næringspolitikk kan det være behov for å ha tilgjengelige ressurser som ikke er bundet i gående tiltak.

I kommuneplan pekes det på ønsket om og behovet for å samhandle om utviklingsmålene. Dette gjelder både med andre offentlige myndigheter, næringslivet, Kongsberg Næringsforum, Kongsbergregionen og andre samarbeidsarenaer. Mange av tiltakene vil gjennomføres og finansieres i samhandling med andre.

I vegkartet vil de første årene ha konkrete med tiltak. Vegkartet vil være mindre tydelig for de siste årene i perioden, men tro mot visjonen. Dette er illustrert i figur på neste side.

Topprioritet 2014

Etablere et samlokalisert forsknings-, innovasjons- og bedriftsutviklingsmiljø opp i mot utdanningsmiljøene ved fagskolen og høgskolen.

Tiltak 2014-2024 strategiområde 1 – Utdanning og forskning

- Videreutvikle Norsk Institutt for Systems Engineering som senter for forskningsbasert innovasjon SFI
- Permanent videreføring av samhandlings- og skoleutviklingstiltaket Kongsbergskolen
- Entreprenørskap som en del av fagplan grunnskole og for alle linjer videregående skole
- Tilrettelegge for tekniske læringsarenaer og etablere Exploria som nasjonalt vitensenter
- Systematisk samarbeid skole og næringsliv om realfag i fagplaner
- Videregående utdanning på Kongsberg med en styrket realfagsprofil
- Stille kompetansekrav til lærere slik at Kongsberg får en skole med realfagsprofil på lærerne
- En etter- og videreutdanningspolitikk som prioriterer realfag
- En offensiv holdning til nye læremetoder og læremidler
- En internasjonal skole som kan ta inn nye elever ved tilflytting av utenlandske familier til Kongsberg
- Nye studentboliger i sentrum som gjør det attraktivt for flere høyskolestudenter å bo i Kongsberg
- Motivasjonstiltak som gir 100 % fullføring i videregående utdanning for realfag og tekniske fag

For 2014-2015 gis følgende tiltak prioritet:

- Videreutvikle Norsk Institutt for Systems Engineering som senter for forskningsbasert innovasjon SFI
- Permanent videreføring av samhandlings- og skoleutviklingstiltaket Kongsbergskolen

Næringsstrategi Kongsberg 2024

- Tilrettelegge for tekniske læringsarenaer – etablere Exploria

Tiltak 2014-2024 strategiområde 2 – Globale bedrifter og klyngeutvikling

- Videreutvikle Norwegian Centres of Expertise – Systems Engineering til Global Centres of Expertise
- Etablere Kongsberg Summit som en internasjonal konferanse med internasjonal oppmerksomhet
- Økt hotellkapasitet for å kunne huse økt aktivitet både ved arrangementer og for kundebesøk
- Korte ned reiseavstanden ut i verden fra Kongsberg med effektive kommunikasjoner til flyplass
- Skape et helhetlig tilbud i forhold til bolig, arbeid, skole og fritid med spesiell fokus på internasjonale familier
- Realisere nye vekstarealer med lokaler for teknologi industri på Gomsrud og Raumyr
- Internasjonal markedsføring av mulighetene for Jobbe-Bo-Utvikle i forhold til bedrifter på Kongsberg

For 2014-2015 gis følgende tiltak prioritet:

- Støtte utviklingen av Global Centre of Expertise
- Markedsføre Teknologibyen Kongsberg internasjonalt
- Skape et helhetlig tilbud i forhold til bolig, arbeid, skole og fritid med spesiell fokus på internasjonale familier

Tiltak 2014-2024 strategiområde 3 – Innovasjon og nytt næringsliv

- Samlokalisering av innovasjon og forskning sammen med utdanningsmiljøene i Kunnskaps- og Kulturtorget Vestsida
- Etablere en arena for felles utviklingsprosjekter mellom bedrifter – små og store
- Etablere lokaler som et "Prosjekthotell" der prosjekter har miljø, kompetanse og fellesskap for å lykkes
- Etablere en kultur for at knoppskyting og nyetableringer utenfor eksisterende bedrifter er bra
- Gjøre såkornkapital/pollenkapital tilgjengelig for prosjekter og oppstartsbedrifter
- Etablere en arena der innovasjon og forskning kobles med utdanning og studentprosjekter som grunnlag for produkt- og bedriftsutvikling og entreprenørskap
- Regional etablerervegledning som fungerer tett sammen med innovasjons- og forskningsmiljøet
- Tilgang på såkornkapital til nye bedrifter

For 2014-2015 gis følgende tiltak prioritet:

- Samlokalisering av gründere, forskning, utdanning og virkemiddelapparat
- Etablere et såkornfond
- Regional etablerervegledning som fungerer tett sammen med innovasjons- og forskningsmiljøet

Tiltak 2014-2024 strategiområde 4 – Små og mellomstore bedrifter SMB

- Leverandørutvikling for teknologiindustrien som gir nye teknologileverandører, muligheter i nye markeder, og flere større leverandørbedrifter
- Etablere vekstareal med lokaler for teknologiindustri på Gomsrud
- Rekruttering av nye bedrifter – teknologi- og kunnskapsbedrifter, til Kongsberg
- Fortelle suksesshistorier for om de som lykkes med ny utvikling – forbilder
- Leverandørutvikling mellom kunnskapsbedrifter som i dag ikke er en del av leveransekjeden mot de store industriselskapene
- Mentor (*4) program som fast ordning alle bransjer
- Klyngefinansiering (*5) for kreative næringer
- Lokaler for oppstartsbedrifter prisa etter evnen til oppstartsbedriftene
- Nye arealer og lokaler for å kunne huse vekst blant små og mellomstore bedrifter – Gomsrud og Raumyr
- Styrke sentrumsattraktivitet for handel og opplevelser
- KNF etablerer arenaer og nettverk for å samhandling mellom og økt oppmerksomhet SMB bedriftene

Næringsstrategi Kongsberg 2024

For 2014-2015 gis følgende tiltak prioritet:

- Etablere et permanent mentorprogram fra små og mellomstore bedrifter
- Etablere samhandlingsarenaer mellom bedriftene på Kongsberg
- Stimulere til bruk av lokale underleverandørbedrifter
- Rekruttere nye teknologi- og kunnskapsbedrifter, til Kongsberg
- Etablere en regional bransjeklynge for kreative næringer

Tiltak 2014-2024 strategiområde 5 – Kommunen som vertskap

- Alle kommunens tjenesteområder har teknologi som ett av sine fokus for å utvikle kvalitet på tjenestene
- Kommunen synliggjør profilen til Teknologibyen Kongsberg gjennom alle sine kommunikasjonskanaler
- Kommunen samhandler med Kongsberg Næringsforening som en ressurs for utvikling av kommunens tjenesteyting og samfunnsutvikling sammen næringslivet
- Det etableres eget servicetorg for næringslivet i samarbeid med Kongsberg Næringsforum
- Konkret samhandling mellom forvaltning og næringsliv med felles resultatfokus
- Formannskapet som næringsutvalg skal alltid ha et næringstema eller en næringssak på sin dagsorden
- Bedre transportinfrastruktur – busspendel til/fra stasjonen mellom arbeidsplasskonsentrasjoner til alle togavganger
- Regional samhandling om å utvikle Kongsberg som regionalt senter for industriarbeidsplasser, herunder forbedret infrastruktur for persontransport til/fra Kongsberg
- Etablere flytog til Kongsberg fra Oslo Lufthavn, ekspressbuss til Sandefjord Lufthavn, og økt rutetilbud fra Notodden Lufthavn til destinasjoner som er viktige for næringslivet i regionen
- Samarbeide med Kongsberg Næringsforening og INN-tjenesten (*11) om rollen som godt vertskap for kompetanseinnvandrere
- Kommunen tar initiativ overfor staten for å få etablert et fond for næringsutvikling knyttet til Kongsbergklyngen

For 2014-2015 gis følgende tiltak prioritet:

- Rekruttering av ny større offentlig virksomhet til Kongsberg
- Fokus på å innhente nye virksomheter
- Kommunen synliggjør profilen til Teknologibyen Kongsberg gjennom alle sine kommunikasjonskanaler
- Konkret samhandling og møter mellom forvaltning og næringsliv – etablerer felles ambisjon
- Iverksette prosjekt for å få flytog til Kongsberg
- Kongsbergregionen iverksetter tiltak for å forsterke rutetilbudet fra Notodden Lufthavn til viktige destinasjoner for næringslivet
- Felles markedsføring i Kongsbergregionen - Jobbe og bo i Kongsbergregion

7. Oppsummering

Få kommuner i Norge har slikt utgangspunkt for å lykkes med en god næringsutvikling som Kongsberg. Dette skyldes den sterke kunnskapsklyngen med teknologiindustrien.

Suksessen til bedriftene skyldes at de er konkurransedyktige og verdensledende i krevende bransjer globalt. Og at de er i markeder med vekst.

Veksten med økt aktivitet på Kongsberg er i stor grad løst med innpendling. Både av norsk arbeidskraft og internasjonal arbeidskraft. Kongsbergsamfunnet har vekst i innbyggertall som en følge av veksten i industrien. Fordi Norge er et høykostland må produktene som leveres fra Kongsberg være i forkant av teknologien og etableres tidlig i framtidige markeder.

Hovedutfordringen til Kongsberg er å være innrettet til å kunne være vertskap for disse bedriftene. Kongsbergsamfunnet må innrette seg på vekst og fornying for å være attraktiv for fremtiden.

Det bør være en ambisjon at bedriftene flytter til Kongsberg på grunn av de menneskene som bor her, og hva lokalsamfunnet gjennom det kan representere merverdi for bedriftene i den globale konkurransen.

Visjonen er at **Kongsberg fortsatt skal være ett av verdens mest attraktive steder for utvikling og industrialisering av høyteknologiske systemer**. NCE (og GCE) er bedriftenes forlengede arm for kontinuerlig å styrke synergimulighetene mellom bedriftene og være i forkant av utviklingen og en pådriver for total vertskapsattraktivitet. Denne visjonen peker retning for hele Kongsberg kommune, privat som offentlig sektor, uavhengig av om man er koblet mot teknologi eller ikke. Av sysselsetting i kommunen på i overkant av 16.000 personer jobber 8.000 med teknologi. Det betyr at de aller fleste i kommunen er direkte eller indirekte berørt av teknologivirkosighetene daglig.

Kongsberg Næringsforum er en samlende aktør i forhold til næringslivet. Næringsstrategien skal følges opp politisk med årlig evaluering i forhold til tiltak, målsettinger og realisering av visjon. Kongsberg Næringsforum med sine nettverk og bedriftsfora vil spille en viktig rolle i dette.

Næringsstrategien skal inn kommunens årshjul i forhold til budsjett, handlingsprogram og årsplaner. Næringsstrategien legger også viktige føringer for kommuneplanens samfunnsdel.

8. Forklaringer uttrykk og forkortelser

***1 SMB** = små og mellomstore bedrifter

***2 Kunnskapsklynge** (som i Kongsberg) = er en konsentrasjon av høyteknologibedrifter der ledende selskaper spisser sin kjernekompetanse og samarbeider med leverandører som spisser sin, på tvers av bransjer (Kongsberg), og som samarbeider om felles kunnskapsutvikling.

***3 Klyngeverdier** (som i Kongsberg) = er:

- Nye, industrirelevante studietilbud
- Felles kompetanseutvikling og kunnskapsinnhenting/-deling
- Felles FoU-prosjekt
- Samarbeid om nytt næringsliv
- Verdikjede- og SMB-utvikling
- Bransjeoverskridende innovasjon
- Felles tjeneste-/infrastrukturutvikling
- Møteplasser og nettverk

***4 Mentor** er en person som drar nytte av sin kunnskap til å lære og vellede andre

***5 Klynge-satsing**, den beste utviklingen og nyskapingen i bedrifter skjer i klynger. I klynger kommer det flest nye produkter i eksisterende bedrifter, flest knoppskytninger med nye bedrifter ut fra eksisterende bedrifter, mer attraktivt å lokalisere sin virksomhet, mer forskning og utvikling, og ikke minst mer samarbeid mellom bedrifter.

***6 SFI** = Senter for Forskningsbasert Innovasjon

***7 Triple Helix** er et dynamisk samarbeid mellom bedriftene, kunnskapsaktører og offentlig virksomhet.

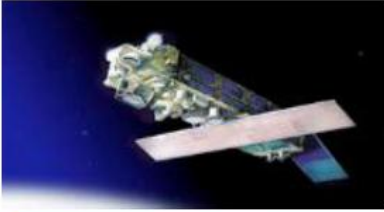
***8 SIVA** er Selskapet for industrivekst SF, og er en nasjonal aktør som er eid av Nærings- og handelsdepartementet, SIVAs eiendomsvirksomhet bidrar til etablering av industri- og innovasjonsmiljøer og bedrifter i hele landet, og SIVA utvikler sterke nyskapingmiljøer i hele landet. SIVAs innovasjonsaktivitet fremmer nyskaping og vekst i nye og etablerte bedrifter.

***9 Innovasjon** er en ny vare, en ny tjeneste, en ny produksjonsprosess, anvendelse eller organisasjonsform som er lansert i markedet eller tatt i bruk i produksjonen for å skape økonomiske verdier.

***10 Entreprenørskap** handler om å etablere ny virksomhet, og om evnen og muligheter til å gjøre noe med potensialet og mulighetene som foreligger.

***11 INN-tjenesten** er en internasjonal sertifisert tjeneste som tilbys bedrifter for å tilrettelegge for en best mulig praktisk hverdag for internasjonal arbeidskraft når de flytter til Kongsberg. Tilbys av Kongsberg Næringsforum.

Næringsstrategi Kongsberg 2024

Vedtatt i kommunestyret 12. februar 2014